

United States Department of State / *Foreign relations of the United States diplomatic papers, 1943. Volume III. The British Commonwealth, Eastern Europe, the Far East (1943)*

Finland, pp. 213-313

S60D.00/1226: Telegram

*USA:n asiainhoitaja Suomessa (McClintock) ulkoministerilleen
[sivut 276-279]*

HELSINKI, 11. toukokuuta, 1943—15:00
[Vastaanotettu 22:18]

664. Marsalkka Mannerheim pyysi minua tapaamaan häntä kello 11.30 tänä aamuna.

Marsalkka saattoi ulkoiselta olemukseltaan ja vireydeltään kyseenalaiseksi sen kenraalilta saamani melkoista ihmetystä herättäneen raportin, jota siteerasin raportissani no. 647, toukokuun 7:nä päivältä (75). Kuten keskustelumme toi ilmi, kenraali Kekoni oli myös sataprosenttisesti väärässä väittäessään, että paroni Mannerheimia oli pidetty tietämättömänä Suomen hallituksen aikeista. Marsalkka oli laihempi kuin silloin, kun näin viimeksi häntä, mutta hän näytti saaneensa terveytensä täysin takaisin ja hänen mielensä oli kristallinkirkas. Hän kantoi kahta kunniamerkkiä: toinen oli Suomen Vapaudenristi ja toinen se kunniamerkki, jonka Hitler kiinnitti häneen viime vuoden kesäkuun neljäntenä. (76)

Sanoin paroni Mannerheimille, että olen halunnut tavata häntä koska suhteemme - kuten hän tiesi - olivat hiljattain heikentyneet ja toivoin saavani tietooni hänen näkemyksensä Suomen tilanteesta. Olin erittäin varovainen sähkeenne no. 81, 7. toukokuuta, valossa, jotta antaisi sellaista vaikutelmaa, että olin ajatellut jotakin tarvittavan tehdä suhteiden parantamiseksi.

Marsalkka sanoi, että hän oli erittäin iloinen nähdessään minut ja sanoi useita kertoja yli tunnin kestäneen haastattelun aikana toivovansa, että pysyisin Suomessa. Hän sanoi, että hän ei ollut diplomaatti ja eikä ollut tottunut "piilottamaan ajatuksiaan" ja että hän tulisi puhumaan rehellisen avoimesti.

Havaitsin marsalkan olevan takertunut suomalaisten vakioiteemaan, jonka mukaan nykyinen sota Venäjän kanssa on vain jatkoa talvisodalle. Hän palasi takaisin konfliktin historiaan ja sotien väliseen aikaan. Hänen keskustelunsa Britannian ja Ranskan tarjoamasta sotilasavusta vuonna 1939 ja 40, Ruotsin asemasta ja olosuhteista, jotka liittyvät Suomen myöntämään kauttakulusopimukseen Saksalle syyskuussa 1940 (77) tullaan kertomaan salaisessa viestissä (78) täydennyksenä kyseisen ajanjakson diplomaattiseen historiaan.

Viimeaikaisia tapahtumia koskien, joihin mielenkiintomme nyt kohdistuu, marsalkka ei pyrkinyt salaamaan sitä tosiasiaa, että Suomeen on kohdistettu mitä voimakkainta Saksan painostusta. Mutta toisaalta hän sanoi, että Suomi on ollut kohteena mitä voimakkaimmalle Yhdysvaltojen painostukselle. Hänellä näytti olleen mielessä mahdollisuus sodan julistukseen. Hän tunnusti, ettei tiedä, miksi olimme käyttäneet tätä voimakasta painostusta tai miksi olemme supistaneet lähetystön nykyiseen luurankomaiseen tilaan. Kerroin hänelle tavallisen vastauksemme, että tunneemme, että Suomen hallitus ei ole enää vapaa toimimaan, minkä Ramsayn lento Berliiniin osoittaa. Marsalkka Mannerheim vastasi kommenttiini, että meille ei todellakaan ollut miellyttävää panna Suomen ulkoministeri tekemään tiliä Ribbentropille mitä salaisimmista keskuste-

luistamme, mutta että saksalaisilla "oli joka tapauksessa muita keinoja selvittää mitä oli tapahtumassa". Sanoin, että Washingtonilla oli joka tapauksessa riittävä näyttö siitä, että Suomen hallitus ei ollut vapaa toimimaan.

Marsalkka Mannerheim sanoi, että 20. maaliskuuta tekemämme tarjous hyvistä palveluista, sellaisena kuin ne määriteltiin uudelleen tekemässänne muistiossa Ramsaylle 10. huhtikuuta, ei ollut muuta kuin "tarjous palata peliin, jossa kissa leikkii hiirellä".

Saksan painostuksesta marsalkka Mannerheim sanoi ehdottomasti, että saksalaiset eivät ole koskaan uhanneet Suomen sotilaallisella miehityksellä. Hän sanoi melko kolkosti, että hän tulisi vastustamaan miehitystä mistä maankolkasta tahansa. Kun huomautin, että mielestäni Suomen armeija oli kenties maailman paras pieni armeija, vanha herrasmies säteili ja sanoi että se "melkein" oli. Hetkeksi ylpeys kantoi hänet pois ja ollessaan kuvailemassa sen sotilaallista voimaa, hän pysähtyi ja sanoi, että koska tulen raportoimaan tästä haastattelusta, hän ei voinut kertoa minulle mitä hän haluaisi.

Kun palautin keskustelun takaisin kysymykseen Saksan painostuksesta, marsalkka vahvisti, kuten olen raportoinut, että Suomen hallitus oli torjunut Saksan pyynnön sopimuksesta olla sitoutumatta erillisrauhaan. Hän sanoi, että "jatkamme Saksan kanssa vain niin kauan kuin etujamme ovat yhteisiä mutta emme pidemmälle. Sen jälkeen - saksalaiset saattavat yrittää pakottaa meidät, mutta he saattavat hyvinkin havaita, että se ei ole lainkaan helppoa." Minulla oli erittäin selkeä käsitys siitä, että marsalkka piti itseään kykenevänsä selviytymään minkälaisesta Saksan sotilaallisesta uhasta tahansa.

Marsalkka Mannerheim oli mitä katkerin Ison Britannian politiikkaa kohtaan ja sanoi, että mitään eroa ei ollut halveksittavassa Saksan näkemyksessä pienten valtioiden asemasta suhteessa suurvaltoihin ja nykyisen brittien näkemyksen välillä. Sanoin, että en saanut herra Churchillin viimeisestä puheesta sellaista vaikutelmaa. Marsalkka kysyi, voinko saada hänelle kopion, minkä yritän tehdä. Hän näytti yhtä vakuuttuneelta kuin presidentti Ryti siitä, että britit ovat "myyneet" Suomen ja Baltian maat Neuvostoliitolle. Hänellä kuten Rytillä ja muilla johtajilla täällä oli meitä koskien erilainen tunne ja hän piti meitä ainoana idealistisena suurvaltana. Tämän mukaisesti hän ei ymmärtänyt, kuinka Yhdysvallat voisi seisoa syrjässä mitään tekemättä ja nähdä pienten valtioiden, jotka haluavat vain pitää huolta omista asioistaan ja elää rauhassa, oikeuksien joutuvan kynnisten suurvaltojen polkemiksi. Kerran hän viittasi ironisesti "jaloihin" liittolaisiimme. Sanoin, että yrittäessään arvioida liittolaistemme tai asetovereittemme "jalous" -astetta, hän saattaa kävellä vaarallisella maaperällä.

Marsalkka otti esille paljon kritisoidun päiväkäskynsä 11. heinäkuuta 1941 (79) ja sanoi, että häntä oli lainattu väärin. Hän ei ollut viitannut Suur-Suomeen – vaan suureen Suomeen - ja niillä oli ero. Hän sanoi olevansa kiitollinen, jos [minä] merkityttäisin tämän tapahtumahistoriaan. Hän korosti olleensa huolellinen pitäessään Neuvosto-Karjalan hallinnon omissa käsissään ja sain hänestä sen käsityksen, että hän ei pitänyt tätä valloitusta muuta kuin väliaikaisena välttämättömyytenä. Hän totesi luottamuksellisesti olleensa raivoissaan, kun suomalaiset sanomalehdet nimesivät Petroskoin "Aanislinnaksi" ja kutsuivat Svir-jokea "Syväriksi". (80) Hänen sanoi, että oli todella vannonut sotilailleen 24 vuotta sitten tarjoavansa Neuvostoliiton alueella oleville karjalaisveljille mahdollisuuden liittyä sukulaishimoonsa, mutta tämän alueen miehityksellä oli ollut pelkästään sotilaallinen syy. Hän painotti, että hän ei ollut katkaissut Yhdysvaltojen yhteyttä Muurmännin rautatien kautta muuhun Venäjään. Sanoin, että hän oli ainakin tosiasiallisesti katkaissut tämän radan Petroskoissa ja tuonut siten Leningradin väestölle huonot ajat. Marsalkka ei kiistänyt tätä, mutta korosti jälleen, ettei hän ollut katkaissut meidän kulkuyhteyttämme. Hän sanoi "päättäneensä, ettei etene Vienan merelle".

Sanoin, että joka tapauksessa Suomen tulisi perustaa turvallisuutensa jollekin järkevälle poliittiselle pohjalle pikemmin kuin strategiselle pohjalle. Marsalkka myönsi, että Suomen strateginen asema tullut jonkin "verran enemmän vaaranalaiseksi."

Hänen toistuvista viittauksistaan "tuohon hirvittävään Moskovan rauhaan [1940]" päättelin jonkinlaisella varmuudella sen, että marsalkka ei harkitse hetkeäkään Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kanssa

mitään sellaista rauhaa, joka palauttaisi kyseisen rauhan ehdot. Hänen politiikkansa voidaan lyhyesti sum-
mata päättäväisyydeksi käyttää hyödyksi suhdetta kanssasotija Saksaan aina viimeiseen sellaiseen tukihi-
tuseen saakka, minkä se antaa Suomelle Venäjää vastaan, ja luottaa sitten Suomen omaan taisteluvoimaan
läpi selviytyäkseen. Meidän oikeudenmukaisuutta rakastavina amerikkalaisina tulisi hänen mielestään jättää
Suomi rauhaan ja ymmärtää hänen maansa aseman valtavat vaikeudet.

Lähtiessäni marsalkka Mannerheim sanoi toivovansa minun voivan "vaikuttaa" hallitukseeni. Sanoin, että
olen vain lähetystöstä viimeisenä tänne jätetty nuori asiainhoitaja, mutta että olin vapaa raportoimaan to-
tuuden ja totuudella oli sen oma vaikuttavuutensa.

MCCLINTOCK

(75) Ei painettu; kenraali Kekoni, marsalkka Mannerheimin edustaja Helsingissä, oli kuvaillut marsalkan terveyttä
pessimistisen termein (860D.00/1225).

(76) Hitler oli vierailut Suomessa 4. kesäkuuta 1942, sotamarsalkka Mannerheimin 75-vuotissyntymäpäivän johdosta,
jolloin hän oli luovuttanut Mannerheimille Kotkan Ansioritarikunnan kultaisen suurristin. Katso myös apulais-
ulkoministerin muistiota 5. kesäkuuta 1942, *Foreign Relations*, 1942, vol. II, p. 63.

(77) Saksan ja Suomen välinen sopimus Saksan joukkojen kauttakulusta Suomen läpi Norjaan allekirjoitettiin 22.
syyskuuta 1940; ks sähke No. 1232 25. syyskuuta 1940 Neuvostoliiton suurlähettiläältä, ja sähke No. 416 26.
syyskuuta 1940 lähettiläeltämme Suomessa, *Foreign Relations*, 1940, vol. I, vastaavasti ss. 346 ja 347 Sopimuksen
teksti ks. *Documents on German Foreign Policy, 1918-1945*, series D, vol. XI, p. 149.

(78) Ei painettu

(79) Ks. sähke nro 292. 16. heinäkuuta 1941 USA:n Suomen lähettiläältä, *Foreign Relations*, 1941. vol. I. p. 48.

(80) "Petroskoi" oli suomenkielinen nimi venäläiselle Petroskoin kaupungille Neuvosto-Karjalassa; Nimen "Aanislina"
(suomenkielinen termi "linna Aanis-järvellä" eli "Onega-järvellä") käyttämisestä tuli suosituksi Suomessa sen jälkeen,
kun Suomen armeija oli miehittänyt Petroskoin. Nimi "Syvari" oli yksinkertaisesti venäläisen nimen "Svir" perinteinen
suomalainen vastine.

860D.00/1248: Telegram

[USA:n] Ruotsin lähettiläs (Johnson) ulkoministerille
[sivu 279]

TUKHOLMA, June 2, 1943—17.00

[Vastaanotettu 17:37]

1749. Neuvostoliiton lähetystösihteeri Jartsev, joka vietti 5 vuotta Helsingin Neuvostoliiton lähetystössä ennen talvisotaa, antoi seuraavat lausunnot [USA:n] lähetystön virkamiehelle:

Suomen nykyisen ja edellisen hallituksen välillä ei ole eroa. Parlamentaarisella oppositiolla on vain vähän mahdollisuuksia kaapata hallitusvalta. Rytin taloudellista valtaa, Tannerin puolueorganisaatiota ja Waldenin (81) teollista voimaa ei yksikään parlamentaarisen opposition johtaja voi saattaa uhatuksi. Ehdotukset, joiden mukaan toiset saattaisivat syrjäyttää nykyisen hallituksen, jos he saisivat neuvostoliittolaisilta rauhan ehtoja koskevia vakuutuksia, eivät siksi tule kysymykseen.

Suomalaiset arvostavat suhteita Yhdysvaltoihin erittäin korkealle, mutta heidän tulee ymmärtää, että Amerikka vaatii heidän irtautuvan Saksasta ja tämä voidaan tehdä vain poistamalla kokonaan Amerikan lähetystö Helsingistä.

Vaikka neuvostohallitus ei ole myöntänyt Baltian maille oikeutta itsenäisyyteen, se on toistuvasti todennut, että Suomi ja Puola ovat itsenäisiä sodan jälkeen.

Vaikka nuo maininnat on tehty epävirallisessa keskustelussa, niiden uskotaan olevan merkityksellisiä, koska Jartsevin katsotaan kantavan mainetta Suomen asioiden asiantuntijana Tukholman neuvostolähetystössä ja luultavasti tärkeänä raportoijana Moskovaan tässä asiassa.

JOHNSON

(81) Kenr. Karl R. Walden. Suomen puolustusministeri.

Ulkoministeri amiraali William D. Leahylle, armeijan ja laivaston puolustushaarakomentajien neuvoston puheenjohtajalle
[sivut 293-294]

WASHINGTON, 1. syyskuuta 1943.

HYVÄ AMIRAALI LEAHY: Keskusteluista, joista minulle on luotettavasti tiedotettu ja jotka on käyty Suomen ulkoministerin (16) tietien ja valtuutuksella, suomalaisen diplomaattivirkamiehen on ilmoitettu tehneen tälle [USA:n] hallitukselle yleiseltä sisällöltään seuraavan kaltaisen ehdotuksen (17):

Jos Suomi voisi saada jonkinlaiset tyydyttävät takeet siitä, että tällainen askel ei tarkoita sen lopullista tuhoutumista kansakuntana, se olisi valmis syyskuun alkuun mennessä katkaisemaan huoltotoimitukset Saksan sotajoukkoille Pohjois-Suomessa, tuomiten siten viimeksi mainitun lopulta uupumukseen ja tuhoon. Suomen hallitus haluaa kuulla suhtautumisen tähän ehdotukseen.

Ehdotuksen esittänyt suomalainen virkamies totesi, että Yhdysvaltain hallitus oli erehtynyt ajatellessaan, että Suomen hallitus on haluton myötävaikuttamaan siten kuin voi Euroopan vapauttamiseen. Suomen asema tämän virkamiehen mukaan oli yksinkertaisesti seuraava: Suuri osa Suomen ruokahuollosta tuli Saksasta ja saksalaiset, estämällä harkitusti varastojen perustamisen Suomeen, pitävät huollon päivittäin riippuvaisena Saksan kuljetuksista. Näissä olosuhteissa saksalaiset olivat siinä asemassa, että he pystyisivät luomaan milloin tahansa ja muutaman päivän sisällä melkein ylitsepääsemättömiä ruokavaikeuksia Suomen kansalle, ja eivätkä hidastelisi rangaista tällä tavoin minkä tahansa poliittisen riippumattomuuden osoitusta Suomen puolella. Tämä tilanne kuitenkin kestäisi vain elokuun loppuun tai syyskuun alkuun saakka, jolloin Suomen omasta sadosta olisi saatavana riittävästi viljaa maan selviytymiseksi jonkin aikaa ja päivittäinen riippuvuus saksalaisista poistuisi väliaikaisesti. Tästä syystä edellä esitetty ehdotus oli mahdollista tehdä.

Edellä esitetyn alkuperäisen ehdotuksen esittämisen jälkeen käydyssä keskustelussa Suomen edustaja selitti, että kun hän sanoi, että hänen hallituksensa olisi valmis "katkaisemaan yhteydet" Saksan joukoihin Suomessa, hän ei tarkoittanut, ettei näille joukoille anneta mahdollisuutta palata rauhallisesti Saksaan Suomen kautta, jos he niin haluavat. Se tarkoitti, että suomalaiset kieltäytyisivät tietystä päivästä lähtien sallimasta näiden joukkojen huoltoa tai vahventamista Saksasta. Tämä asettaisi heidät samaan asemaan kuin saksalaiset joukot Pohjois-Norjassa (ottaen huomioon Ruotsin äskettäin antaman julistuksen) (18), ja saksalaisten olisi oletettavasti pakko vetää heidät pois. Hän kertoi myös, että Suomen hallitus haluaisi epäilemättä tehdä tarjouksensa riippuvaksi liittoutuneiden saapumisesta Pohjois-Norjaan, koska ilman sellaista saapumista olisi mahdotonta saada tavaratoimituksia Suomeen ulkomaailmasta ja maa pysyisi saksalaisten armeliaisuuden varassa. Hänelle huomautettiin, että ei mitenkään tullut kysymykseen, että sotilasviranomaisten suostuisivat paljastamaan keskustelun kuluessa yhtään mitään sotilaallisia suunnitelmiamme koskien. Hän oli samaa mieltä, mutta toivoi, että ehkä Yhdistyneiden Kansakuntien kanssa voidaan vielä tehdä joitain järjestelyjä, jotka, vaikka eivät sidokaan tätä mihinkään erityiseen sotilatoimeen, voisivat astua voimaan, jos ja kun pohjois-Norja vapautetaan saksalaisista.

Minusta vaikuttaa siltä, että liittoutuneiden kiinnostus tähän ehdotukseen voi riippua suurelta osin sen sotilaallisista näkökohdista. Siksi ennen syventäymistäni ehdotuksen poliittisiin vaikutuksiin, arvostaisin suuresti sitä jos saisin teiltä jonkinlaisen indikaation siitä, onko ehdotuksella mitään merkittävää sotilaallista etua sodankäynnin jatkoon liittyen.

Voin lisätä taustatietona, että nykyisessä tilanteessa, jossa Suomen hallitus on, siitä voi tuntua, että paras ratkaisu sen nykyisiin poliittisiin vaikeuksiin olisi amerikkalaisten tai jopa brittiläisten joukkojen maihinnousu Suomeen. Suomalaiset saattavat laskea, että tällainen maihinnousu palvelisi kahta tarkoitusta - nyt Suomes-
sa nyt oleskelevien saksalaisten joukkojen karkoittamista tai karkoituksen avustamista - sekä tarjota jonkin-
laisia vakuutuksia Venäjän joukkojen Suomeen pääsyn estämisestä. Jos tämä on totta, suomalaisten ehdo-
tus voi hyvinkin johtaa jatkotutkimuksiin sellaisista vaatimuksista, että amerikkalaisten tai brittien joukot
nousevan maihin Pohjois-Suomessa ja Pohjois-Norjassa ja että Neuvostoliiton joukot eivät käytä tällaista
maihinnousua tilaisuutena sotatoimiin Suomen aluetta vastaan. Näiden näkökohtien lisäksi Suomen ehdo-
tus saattaa olla kiinnostava ja tärkeä kaikissa sotilasoperaatioissa, joita liittoutuneiden joukot voivat suorit-
taa missä tahansa Skandinavian alueella ja Ruotsin jatkettun puolueettomuuden aikana.

Vilpittömästi teidän,

CORDELL HULL

(16) Keskustelut ovat olleet käynnissä jonkin aikaa Lissabonissa Amerikan lähetystösihteeri George Kennanin ja Suomen asiainhoitaja Taavi Pohjanpalon kesken. Ruotsin lähettiläs Herschel Johnson informoi sähköllään No. 2676, 24. elokuuta, ulkoministeriötä että Suomen Ruotsin lähettiläs Gripenberg oli sanonut, että ulkoministeri Ramsay oli valtuuttanut Suomen asiainhoitajan Portugalissa käymään näitä keskusteluja tavoitteena löytää Suomelle mahdollinen ulospääsytie sodasta (760D.61/1671). Hra Gripenberg oli korvannut Jarl A. Wasarstjernan Suomen Ruotsin lähettilläänä huhtikuun 15, 1943.

(17) Suomen endotuksen muotoa työstettiin Kennanin ja Pohjanpalon kokouksessa elokuun alussa ja se selostettiin ulkoministeri Kennanin 10. elokuuta päiväämässä kirjeessä.

(18) Saksan ja Ruotsin kauttakulkusopimuksen päättämisestä, katso alaviite 9. s. 289.

*Amiraali William D. Leahy, armeijan ja laivaston puolustushaara-
komentajien neuvoston puheenjohtaja, ulkoministerille*
[sivut 295-296]

WASHINGTON, 7. syyskuuta 1943.

ARVOISA MINISTERI: Vastauksena 1. syyskuuta 1943 päivättyyn kirjeeseen, jossa kysytään suomalaisen diplomaattivirkamiehen ehdotuksen sotilaallisista näkökohdista, puolustushaarakomentajien näkemykset ovat seuraavat:

Viimeisimpien akselivaltojen vahvuutta koskevien arvioiden mukaan Suomen rintamalla saksalaisia joukkoja on yhteensä seitsemän divisioonaa ja suomalaisia 13 divisioonaa ja seitsemän prikaatia. Niitä vastassa on Venäjän joukkoja, jotka arvioidaan 450 000 mieheksi ja kahdeksisadaksi lentokoneeksi.

Siltä osin kuin suomalainen ehdotus sallisi seitsemän saksalaisen divisioonan vetäytymisen Suomesta lukumäärältään noin 150 000 miestä muilla rintamilla käytettäväksi, muualla käytettävissä mahdollisten venäläisten joukkojen määrä vähentyisi vastaavasti noin 300 000: een. Tämä lukumäärä kyllä pienenesi lisää, jos venäläiset suuntaisivat joukot Suomen sotilaalliseen miehitykseen.

Suomen edustajan ehdotukset, että hänen hallituksensa epäilemättä toivoisi voivansa tehdä liittoutuneiden pohjois-Norjaan saapumisesta riippuvan tarjouksen, ehdottaa sellaista sitoutumista, jota kuten kirjeenne antaa ymmärtää, Yhdysvaltojen ei pitäisi hyväksyä. Mitä tulee jatkoehdotukseen angloamerikkalaisten joukkojen käyttämisestä kahteen tarkoitukseen, apuna saksalaisten joukkojen pistamiseen Suomesta ja tarjoamaan vakuutusta estämään Venäjän pääsy siihen maahan, voitaneen sanoa, että - sellaisen toimenpiteen painavien vastasyiden lisäksi - ehdotettu tehtävä olisi sotilaalliselta kannalta epärealistinen. Pelkäämään logistiset tekijät estäisivät sen toteuttamisen.

Suomen rintama on tällä hetkellä suhteellisen hiljainen. Venäjällä on parhaat mahdollisuudet arvioida sitä liittoutuneiden vahvuudelle koituvaa sotilaallista hyötyä, joka seuraisi Suomen vetäytymisestä sodasta, ja se on myös valta, jota kysymyksen ratkaisu koskee kaikista eniten. Se vaikutusvalta, jonka Yhdysvallat voi kyetä käyttämään ratkaisukaavan määrittämiseksi, tulee johtaa johdettava muista lähteistä kuin enlantilais-amerikkalaisesta sotilaallisesta interventiosta Suomessa.

Puolustushaarakomentajien psta:
WILLIAM D. LEAHY

(23) Kirjeessään amiraali Leahylle 25. syyskuuta ulkoministeri informoi häntä siitä, että Suomen hallitukselle on tiedotettu Suomen Tukholman lähettilään kautta, että Yhdysvaltojen hallitus ei voi sotilaallisista syistä toteuttaa Suomen ehdotuksen vaatimuksia.

USA:n Neuvostoliiton suurlähettiläs (Standley) ulkoministerilleen [sivut 296-297]

MOSKOVA, 9. syyskuuta 1943—16:00.

[Vastaanotettu 10. syyskuuta—13:27]

1316. *Sota- ja työväenluokka*-lehden syyskuun numero julkaisee ensimmäisen luvun tulevasta teoksesta, jonka on kirjoittanut suomalainen kommunisti O. Kuusinen (24) ja jonka nimeksi tulee *Suomi ilman naamiota*. Ensimmäisessä luvussa, joka on otsikoitu "Suomen neuvostovastaisen politiikan alkujuuret" Kuusinen seuraa oikeaoppista Neuvostoliiton linjaa Suomea kohtaan. Suomen ulkopoliitiikka on, hänen kirjoittaa, ollut johdonmukaisesti neuvostovastaista ja Suomi on aina pyrkinyt ystävyyteen niiden maiden kanssa, jotka olivat eniten vihamielisiä Neuvostoliittoon. Suomen vihantunteet Neuvostoliittoa kohtaan johtuu erityisesti šovinismin lajista, jota huolellisesti toisteltiin opinkappaleena bolševikivallankumouksen jälkeen. Tämän šovinismin johtavat puolestapuhujat, mukaan lukien taantumukselliset porvarilliset piirit ja hallitsevat rahoittajat ja heidän agenttinsa, porvarillinen lehdistö, suojeluskunta ja armeijan upseerit tunnustivat vastustavansa kaikkea venäläistä, mutta olivat itse asiassa tsaarin uskollisia alamaisia ja jatkoivat tehdä yhteistyötä valkokaartilaisten kanssa vallankumouksen jälkeen.

Suomalainen šovinismi perustui hallitsevan plutokratian halukkuuteen sortaa ja hyväksikäyttää työläis-massoja ja ymmärrykseen, että tämä voidaan saavuttaa vain ulkomaisella avulla. Tämä apu saatiin ensin tsaarihallitukselta ja Kerenskyn hallitukselta. Bolševikit kannattivat Suomen itsenäisyyttä (Stalinin tätä tarkoittavaa lausuntoa marraskuulta 1917 lainataan) (25), mutta kansanliikettä pelkäävä porvaristo haki Saksan tukea ja ryhtyi seikkailunhaluiseen politiikkaan Neuvostoliittoa vastaan iskulauseen teemalla "Suomen vapaussota venäläisestä ikeestä". Toinen suomalaisen šovinismin lähde oli suomalaisten raharikkaiden ahneus erityisesti puutavara-, paperi- ja selluintressejä koskien ja Helsingin pankkien ahneus, jotka näyttivät kateellisina tähyilevän Neuvosto-Karjalan luonnontilaisia puuvarantoja ja joka rahoittaa Mannerheimin järjestämiä saalistusmatkoja tämän alueen valloittamiseksi. "Nämä ovat Suomen hallituksen neuvostovastaisen šovinismin alkujuuria." Luku kokoaa lopuksi: "Aivan alusta alkaen se oli tosiasiallisesti fasismin leimaamaa šovinismia".

Toisin kuin useimmissa nyt Neuvostoliiton lehdissä ilmestyvissä artikkeleissa, Kuusinen käyttää Komin-ternin vanhaa kapitalisminvastaista jargonia ja käyntelee esteettä venäjän kielen runsaita ilkeyksiä kuvaamaan Suomen hallitsevia piirejä.

STANDLEY

(24) Kuusinen oli aikoinaan Neuvosto-Venäjän kommunistisen puolueen keskuskomitean jäsen; hän oli ollut Kommunistisen Internationaalin puhemiehistön, Toimeenpanevan komitean jäsen Kominternin hajoittamista koskevaan ilmoitukseen 22. toukokuuta 1943 saakka.

(25) Puheessaan Suomen sosialidemokraattisen puolueen jäsenten kokouksessa Helsingissä 14. marraskuuta 1917, Josif V. Stalin, Kansallisuksien kansankomissaari Neuvosto-Venäjän hallituksessa, vaati Suomen kansalle "itsemääräämistä" ja "vapautta". Ks. J.V. Stalin, *Sotšinenija* [Teokset], osa IV, s. 3-4

Suomen ulkoministeri (Ramsay) ulkoministerille ²⁶
[sivut 297-298]

[HELSINKI, päivämätön.]

Suomi arvostaa suuresti nykyisiä ystävällisiä suhteitaan Amerikan Yhdysvaltoihin ja on omalta osaltaan vakaasti päättänyt tekevänsä kaikkensa säilyttääkseen ja kehittääkseen näitä ystävällisiä suhteita.

Jos amerikkalaisten joukkojen maihinnousu pohjois-Norjaan aiheuttaisi sotatoimia, jotka koskevat Suomen aluetta, Suomi ei edellä mainitun asenteensa mukaisesti katsoisi sellaisten operaatioiden kohdistuvan suomalaisia joukkoja vastaan. Näin ollen Suomen armeija pidättäytyisi kaikista sotilasoperaatioista Amerikan Yhdysvaltoja vastaan, samalla tavalla kuin Suomi odottaa, että mahdolliset Yhdysvaltain sotatoimia Suomen alueella ei kohdistettaisi suomalaisia joukkoja tai suomalaisia siviilejä vastaan.

Heti kun tällainen maihinnousu olisi tosiasiallisesti tapahtunut, Suomi ilmoittaa välittömästi Saksalle, ettei se aio taistella Yhdysvaltoja vastaan ja että se samanaikaisesti aloittaa neuvottelut tarkoituksena Saksan joukkojen poisvetäminen Suomen alueelta.

Edellä mainitut mahdolliset sotilasoperaatiot johtaisivat todennäköisesti siihen, että osaa pohjois-Suomesta uhkaisi Neuvosto-Venäjän hyökkäys. Suomi ei missään olosuhteissa voisi olla passiivinen katsoja Venäjän joukkojen edetessä rajojen yli näihin sotatoimiin liittyen, eikä se myöskään voi sietää edeltä sovittua neuvostojoukkojen etenemistä Suomen alueelle. Saksan joukkojen vetäytyminen edellyttää, että ne tulisi korvata muilla sotavoimilla Pohjois-Suomen ja Venäjän välisen rajaseudun turvaamiseksi. Tällaisia muita sotilaallisia voimia voisi tarjota yksinomaan Amerikan Yhdysvallat tai mahdollisesti Ruotsi Neuvostoliiton ja Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen jälkeen, jonka mukaan pohjois-Suomi pitäisi tällä tavoin neutraloida tai rauhoittaa.

Edellä mainituilla ehdoilla Suomi on siis valmis antamaan panoksensa pohjois-Suomen rauhanomaiseen neutralointiin tai rauhoittamiseen, aina kuitenkin edellyttäen, että tämä alue ja jokainen sen osa olisi suojassa Venäjän tunkeutumista vastaan.

Tulevien syksyn kuukausien aikana Suomen omat ruokavarastot vähenevät asteettein. Voidaan arvioida, että joulukuun 1. päivän jälkeen Suomi tarvitsee joka kuukausi ulkomailta seuraavat toimitusmäärät: 30 000 tonnia vehnää, 2 000 tonnia rasvoja, 4 000 tonnia sokeria.

Lisäksi tarvitaan tiettyjä kulutushyödykkeitä kuten vaatteita, kenkiä, tekstiilejä, voiteluöljyä sekä moottori-polttoaineita maatalouden tarpeisiin ja metsätöissä.

[Allekirjoittamaton]

(26) Suomen Ruotsin lähettiläs (Gripenberg) toimitti [USA:n] Ruotsin lähettiläälle (Johnson) 10. syyskuuta ja välitettiin edelleen ulkoministerille samalle päivälle päivätyllä saatekirjeellä, joka saapui 21. syyskuuta. Mr. Gripenberg totesi, että tämä tiedonanto liittyy Kennan-Pohjanpalon keskusteluihin Lissabonissa (ks. alaviite 10, s. 293).